

L'estatut convergent que no va ser

written by Pau Miserachs | 25 de setembre de 2018

La història del nacionalisme català, fins al moment de la Declaració parlamentària d'Independència, queda limitada al desplegament autonòmic de la Generalitat a partir de 1980 amb les dificultats que se li van presentar. La conflictivitat entre Estat i Generalitat es va tornar en permanent. La situació s'ha agreujat amb la negativa de l'Estat a no impedir la celebració a Catalunya d'un referèndum d'autodeterminació.

Algú creia al PSOE, fa anys, que Espanya es podria federar sense necessitat de fer una reforma constitucional. Es tractava de reconèixer el fet plurinacional de l'Estat davant el criteri uniformador sota un règim autonòmic amb poques competències polítiques.

El 2002 ERC proposava la reforma de l'Estatut i CDC s'hi va apuntar de cara a la següent legislatura, buscant un ampli consens que va aprofitar finalment Pasqual Maragall per presentar el seu projecte que fou mutilat pel Congrés dels Diputats i el Tribunal Constitucional, amb menyspreu del resultat del referèndum que el va aprovar.

El nacionalisme espanyol sempre ha sigut d'assimilació, però gairebé beatificat, com de nova planta, gràcies a la Constitució de 1978. La imatge uniforme d'Espanya és la que van vendre als espanyols Felipe González i José María Aznar, negant la realitat històrica de Catalunya nació. A Catalunya en canvi li prometien de tot, tot i que l'escanyaven en la inversió pública.

L'Estat no ha volgut admetre la nova doctrina del dret a l'autodeterminació admesa per Europa, que Alemanya va imposar d'alguna manera per afavorir el divorci entre Txèquia i Eslovàquia, quan encara es considerava l'autodeterminació com

quelcom extraeuropeu. El veto espanyol sempre ha estat present i Kosovo segueix sense ser reconegut per Espanya. Estats uniformes ja li anava bé a l'Estat espanyol. La independència de tercers contaminava Catalunya.

El significat de la sobirania no és el que Espanya predica constantment i ja no és un argument vàlid políticament per impedir a Catalunya obtenir el grau de sobirania nacional que necessita per disposar d'un autogovern efectiu. Catalunya ha dit sempre que són els pobles, no els vells aparells estatals els més interessats en construir una Europa que sobreviu en la indecisió i la ineficàcia davant la pressió dels Estats Units i les economies dels països emergents, la Federació Russa i l'àrea asiàtica.

El 3 d'abril de 2003, la Federació de partits de Convergència i Unió va presentar al Parlament un projecte titulat "Bases per un nou Estatut nacional de Catalunya". La presentació d'aquest document va passar pràcticament inadvertida. Eren els temps de la invasió de l'Iraq i l'atenció política ciutadana estava distreta.

Aquest nou Estatut que finalment no va prosperar es proposava convertir Catalunya en nació sobirana. Artur Mas a través de la proposta no renunciava al dret a l'autodeterminació. Clarament era la ruptura de la noció constitucional de nació espanyola.

Es tractava d'un projecte de país, partint d'un model propi de convivència i de pau, progrés i benestar. Es volia una Catalunya sense límits. Es tractava d'un "Estatut nacional" que es volia fer dins de la tradició del pacte i l'enteniment. Es defensava el futur de l'existència de Catalunya.

L'autogovern sempre ha sigut l'expressió de la identitat nacional i col·lectiva de Catalunya, però el mal anomenat pacte constitucional no ha permès aprofitar totes les potencialitats de Catalunya que CiU es creia seria possible a

principis del segle XXI.

Era la proposta d'un nou pacte per l'autogovern de Catalunya i el reconeixement i actualització dels drets històrics amb una proposta de quasi constitució catalana. Però els redactors no van veure que la Constitució espanyola no reconeix drets històrics a Catalunya pel fet de no ser-li d'aplicació la disposició addicional primera. Malgrat el text de l'article 2, Catalunya no és considerada de manera expressa nacionalitat històrica en la Constitució. Ara resulta que no som més que una regió espanyola.

Si el redactat fou un error i Catalunya va quedar exclosa per distracció dels redactors, és una qüestió que passa a la història, però el resultat és que la literalitat de l'article exclou Catalunya com a fet nacional amb drets històrics anteriors a la Constitució. La Constitució ve del desenvolupament de la llei anterior, no de democràcia a democràcia doncs.

Catalunya esperançada i crèdula, no ho va veure a l'hora de votar la Constitució per sortir de la dictadura, sense pensar que els demòcrates no es fan per llei ni per conversió espontània. Però l'Estat es declarava oficialment democràtic i sotmès a l'estat social de dret. El paper homologava Espanya dins el Consell d'Europa i obria les portes de la Comunitat Europea.

La manca d'aquest reconeixement del poble català volia dir que no quedaven derogats amb la Constitució els Decrets borbònics de Nova Planta de 1716. Sembla ser a més que cap diputat català va discutir ni posar dubtes al Congrés dels Diputats sobre l'esmentada disposició addicional primera que no reconeixia la nacionalitat catalana. La Sentència del TC 76/1988, de 26 abril 1988 limitava l'aplicació de la dita disposició addicional als territoris del País Basc. Es confirmava l'exclusió de Catalunya als drets històrics. La situació avui és la mateixa.

Costa d'entendre que la potent CiU, l'anomenada minoria catalana no va ser capaç d'imposar al text constitucional una disposició addicional per obtenir àmplies competències com va fer Navarra i superar la frustració de la manca de l'autogovern ampli necessari.

Però el sectarisme espanyolista, centralitzador, partidari de la involució aplicada pel Partit Popular al poder i poc respectuós amb la llengua i la cultura catalana, va trencar el consens i el diàleg com a fonaments de la concòrdia. Es va armar per combatre l'Estatut proposat posteriorment al convergent, pel president Pasqual Maragall que intentava donar vida a un federalisme asimètric.

L'Estatut de 2006, proposta Maragall, considerat incongruent, va seguir el camí dels talls a cop de tisores a les Corts espanyoles i després al Tribunal Constitucional. El mateix PSOE destruïa la possibilitat de federar Espanya. La Declaració de Granada fou lletra morta.

Catalunya tampoc era reconeguda com a nació en ple segle XXI frustrant les aspiracions catalanes, mentre apareixia en l'escenari polític un partit entossudit a dir que la llengua catalana és una barrera i s'ha de castellanitzar Catalunya, eliminant la llengua catalana.

Es considerava en els cercles polítics de Madrid que la proposta Maragall era un escac a la Constitució, que trencava el consens amb el qual es va redactar el títol preliminar de la Constitució. El concepte de nació de nacions no va prosperar. Però el problema català quedava sense resoldre. De bell antuvi se sabia que l'Estatut d'Autonomia era un instrument temporal. Després del 14N de 2014 no es va voler obrir la possibilitat de pacte i entesa entre Espanya i Catalunya. Les amenaces segueixen. No ha d'estranyar gens la situació actual.